

garments, and carry the ashes to a clean place outside the camp. The fire on the altar shall be kept burning; it must not go out; and the *Kohen* shall burn wood on it every morning, and arrange the burnt-offering upon it, and burn the fat of the peace-offerings on it. Fire shall be kept burning on the altar continually; it must not go out.¹

On a day when Tachnun is not said,² the following paragraph is omitted.

ידי May it be Your will, Lord our God and God of our fathers, to have mercy on us and forgive all our sins, atone for us all our iniquities, and forgive and pardon all our transgressions. May the Bet Hamikdash be rebuilt, speedily in our days, that we may offer before You the daily burnt-offering to atone for us, as You have prescribed for us in Your Torah, through Moses Your servant in Your glorious Name, as it is said:

וידבר And the Lord spoke to Moses, saying: Command the children of Israel and say to them: My offering, My food-offering consumed by fire, a pleasing odor to Me, you shall be careful to offer Me at its appointed time. And you shall say to them: This is the fire-offering which you shall offer to the Lord: two yearling male lambs without blemish, every day, as a daily burnt-offering. You shall offer one lamb in the morning, and the other lamb toward evening; and a tenth of an *ephah* of fine flour mixed with a fourth of a *hin* of oil of crushed olives as a meal-offering. This is a daily burnt-offering, as it was made at Mount Sinai, for a pleasing odor, a fire-offering to the Lord. And its wine-offering shall be a fourth of a *hin* for the one lamb; in the Sanctuary you shall pour out a wine-offering of strong wine to the Lord. And you shall offer the other lamb toward evening, with the same meal-offering and the same wine-offering as in the morning, to be a fire-offering of pleasing odor to the Lord.³

ושרט He shall slaughter it on the north side of the altar before the Lord; and Aaron's sons, the *Kohanim*, shall sprinkle its blood all around the altar.⁴

1. Leviticus 6:1-6. 2. See p. 71, infra. 3. Numbers 28:1-8. 4. Leviticus 1:11.

אֲחֵרִים וְרוֹצִיא אֶת הַדָּשָׁן אֶל מוֹחֵץ לְפָחוֹתָהּ אֵל מְקוֹם מְדוּרָה; וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תִּקְרָה בּוֹ לֹא תִכָּפֵה וְנִעַר עֲלֶיהָ תִּכְבֵּן עֵצִים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר וְעֵרָה עֲלֶיהָ הָעֹלָה וְהַקִּטֹּר עֲלֶיהָ חֲלָבֵי הַשֵּׁלֵמוֹת; אֵלֶּשׁ תִּמְוֵר תִּקְרָה עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּפֵה:

ביום שחר תומרים תרחוק לזר תומרים זר

יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וְשִׁיתְּבִרְתָּם עֲלֵינוּ וְתִמְחַזְּלֵנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ, וְתִכַּפֵּר לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ, וְתִמְחַזְּלֵנוּ וְתִקַּח לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ, וְשִׁיתְּבִנְךָ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיְהוּדָה בְּיָמֵינוּ וְנִקְרִיב לְפָנֶיךָ קָרְבַּן הַקִּטֹּר שְׁלֵכֶפֶר בְּעֵדְנוּ, כִּמּוֹ שִׁכְתִּיכָה עֲלֵינוּ כַּתּוּרְתָּךְ עַל יְדֵי מִשְׁחָה עֲבִירָה מִפִּי כְּבוֹדֶךָ כְּאֲמֹר:

וְלִדְבַר יי אֵל מוֹשֶׁה לְאֹמֹר: נַעַן אַתְּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲמַרְתָּ אֲלֵהֶם, אֵת קָרְבְּנֵי לְחֵמֵי לֶאֱשֵׁי, רִיחַ נִיחֹחַ תִּשְׁמְרוּ לְדַקְרִיב לִי כְמוֹעֵדוֹ; וְאֲמַרְתָּ לָהֶם, זֶה הָאֵשֶׁה אֲשֶׁר תִּקְרְבוּ לִי, כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמוּמִים, שְׁנַיִם לַיּוֹם, עֹלָה תְּמוֹר: אֵת הַכֶּבֶד אֲחֵר תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר, וְאֵת הַכֶּבֶד הַשְּׂנַי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבָיִם: וְעִשְׂוִיֹת הָאֹפֶקָה סָלַת לְמִנְחָה, בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כְּתוּת רְבִיעֵת תַּחֲזֵן: עֹלֹת תְּמוֹר, תַּעֲשֶׂה כְּדָר סַיֵּי לְרִיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה לִי: וְנִסְכּוֹ רְבִיעֵת תַּחֲזֵן לְכֶבֶד הָאֲחֵר, בַּקֶּדֶשׁ תִּכָּר גִּמְךָ שִׁכְר לִי: וְאֵת הַכֶּבֶד הַשְּׂנַי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבָיִם, כְּמִנְחַת הַבֶּקֶר וְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה, אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לִי:

וְשָׂרַט אַחֲרָי עַל יְרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ אֶפְתָּה לְפָנַי יי, וְזָרְקוּ בְּנֵי אֲחֵרָי תְּפִלָּתָם אֵת דְּמֵי עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

אתה

ת"ר"א (א) בכורב כ"ח: (ב) ויקרא א י"א:



תפלת שחרית

פז

עֲלֵיהָ הַעוֹלָה וְהַקְטִיר עֲלֵיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים. אֵשׁ תָּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּהּ :

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ נְאֻלֵּהי אֲבוֹטֵינוּ שְׁתַּחֲסֵם עָלֵינוּ וְתִמְסַל לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ וְתִכַּסֵּר לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ וְתִסְלַח לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ וְשִׁבְּנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּקִטְוֵהָ בְּיָמֵינוּ וְנִקְרִיב לְפָנֶיךָ קָרְבַּן הַתְּמִיד שִׂיכֹפֵר בְּעַדְנוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרַךְ עָלֵינוּ בְּתוֹרַתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מֹסִי בְּבוֹדְךָ בְּאָמֹר :

עמק ברבה

שומע תפלה

עמק ברבה

ואמירתן רשות, ויוצאין יד"ח במה ששונין משנת איזה מקומן. אבל פ' התמיד כבר נתפשט המנהג לאומרה בכל יום. ואפשר, שמשום שהתפלות כנגד תמידין תקנום, כדאיתא בגמ' (ברכות כו.) ואפילו למאן דאמר שאבות תקנום, מ"מ סמכוה אקרבנות, כדאיתא התם, ולכן קורין פ' התמיד עם התפלה. ובסידורים תחדשים נדפסו פרשיות הכיור ותרומת הדשן לפני פ' התמיד, אבל בסידורים הישנים וכך גם בסידורי ספרד ובכוונות האריז"ל לא נמצאות, אבל בהחדשים כן הדפיסו עפ"י שו"ע (סוף סי' א) שכתב שם "יש נוהגין לומר פ' הכיור ואח"כ פ' תה"ד ואח"כ פ' התמיד ואח"כ פ' המזבח מקטר קטורת ופ' סמני הקטרת ועשיית".

פרשת התמיד (במדבר כ"ח)

את קרבני לחמי: פסוק זה כולל כל הקרבנות התמיד והמוספין שבפרשה שאחר כך. והדר מפרש, ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה' כבשים וביום השבת. ורבותינו ז"ל דרשו בספרי דרמו בכאן כל הנקריבים כולם. קרבני זה הדם, כלומר שעיקר הקרבן בדם דכתיב (ויקרא יז) ואני נתתיו לכם על המזבח הוא, וכל שנזרק דמו כהלכתו, יצא ידי קרבנו. לכפר, כיון שהגיע דם למזבח כהלכתו, נתכפרו הבעלים ונרצה הקרבן, כדאיתא בובחים (דכ"ז ע"ב). לחמי אלו אימרים, דכתיב (שם ג י"א)

למה, אם משום שהיא תחינה, הרי גם על קרבן מוסף מתחננין בשבת ויו"ט "יהי רצון שתעלנו בשמחה לארצנו". וגם מזכירין חטא ואומרים "ומפני חטאינו גלינו מארצנו". ובשבת ר"ח אומרים "ולפי שחטאנו לפניך כו". לכן אני נוהג אמרו גם בשבת ויו"ט. ועיין מג"א (סי' רפ"א ס"ק יא) דהמתענה בשבת אומר "אלקי עד שלא נוצרתי", שאינו אסור אלא שאלת צרכיו, אבל חרטת עונות טוב לומר בכל יום. ונקריב לפניך קרבן שיכפר בעדנו: כמו שאמרו ז"ל (במדבר רבה פ' כ"א) מעולם לא לן אדם בירושלים ועבירה בידו. תמיד של שחר מכפר על עבירות שבליילה ושל בין הערבים מכפר על עבירות שביום. כמו שכתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך: מפי כבודך: כי הקב"ה לא כתב אלא הלוחות, כמו שנאמר והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות. אבל כל התורה כולה משה רבינו שמע מפי ה' וכתב את אשר צוה ה' אל בני ישראל לעשות ושלא לעשות.

סדר הקרבנות

כתב הטור — וקבעו לקרות פרשת התמיד וכי כבר הקדמתי להם הקרבנות. כיון שעוסקין בהם מעלה אני עליהן כאילו הקריבום לפניי. והנה זה מוסב על כל הקרבנות כולן.

יְהִי רָצוֹן: תפלה זו מביא בעל סוד היום וכן רח"ו בפרע"ח (פרק ז' מת' ראש השנה) בעמק ברבה כאן מצדד מרן מדברנו ז"ל לאמרה גם בשביו"ט, וכך מבואר להדיא בפרע"ח שם. בס' שלמי צבור (סי' לב) מסביר המחבר את הסדר "חטא עון ופשע" שהוא עפ"י דעת רמב"ם ואבודרהם, ובכ"ן: מזילה על חטא, כפרה על עון וסליחה על פשע; וראה מג"א בס' תרו ודגול מרבבה שם.

קודם אור היום²⁴ בחורף. ובקיץ יאמרנה קודם פרשת התמיד²⁵:

וַיְדַבֵּר²⁶ יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: צוּ אֶת־אֶהֱרֹן וְאֶת־בְּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מִזְבְּחֵי עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלֵּילָה עַד־הַבֶּקֶר וְאִשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדַּח בּוֹ: וְלֶבֶשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בָד וּמִכְנָסֵי־בָד וְלֶבַשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאִשׁ אֶת־הָעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ: וּפְשֵׁט אֶת־בְּגָדָיו וְלֶבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדֶּשֶׁן אֶל־מַחוּץ לַמִּחְנֶה אֶל־מְקוֹם טָהוֹר: וְהָאִשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדַּח בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וְבֵעַר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בְּבֶקֶר בְּבֶקֶר וְעֶרְדָּה עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים: אִשׁ תָּמִיד תִּקְדַּח עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה:

ביום שאין אומרים תחנון אין אומרים זה²⁷:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּרַחֵם עָלֵינוּ וְתִמְחֹל לָנוּ²⁸ עַל כָּל־חַטָּאתֵינוּ וְתִכַּפֵּר־לָנוּ עַל־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ • וְתִמְחֹל וְתִסְלַח לָנוּ עַל

והיינו באם צריך לומר פרשיות הקרבנות מעומד או לא. שבמהדו"ק (סי"ד) העתיק דעת הפוסקים שצריך לעמוד, ובמהדו"ב (ס"ט) קיבל דעת התבואות שור שאין צריך לעמוד "מאחר שהוא איננו כהן העובד, אלא שבקריאתו מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב לו הכהן". ולפי סברא זו יש לומר שפרשת הכיור שייכת רק לכהן העובד, ועל כן לא הביאה רבינו בסידורו. (אך להעיר שהתבואות שור באותו ענין מביא אמירת פרשת הכיור. וילע"ע). ובקנו" מאה שערים (כז, א) מביא מאמר רבינו לומר בכל יום פרשת המן. ובהערות כ"ק אדמו"ר ז"ע (שם ע' נה) מעיר:

אבל בסידור שלו לא העמיד זה (וכן השמיט שאר פרשיות הקרבנות הנזכרות [בשו"ע או"ח סי"א סי"ה ובשו"ע"ר מהדו"ק שם סי"י ובמהדו"ב שם סי"ט]). וראה בשער הכוונות תפלת שחרית שכתב: גם הייתי נוהג לומר בכל יום .. פרשת המן .. ומנעני מורי ז"ל שלא לאומרם. וכן הוא גם בסידור האריז"ל. משנת חסידים.

וע"ע לקר"ש חכ"ו ע' 102 הע' 62.

23. הלשונות "סידור המערכה" ו"פרשת תרומת הדשן" שכתבן רבינו כאן, מתייחסות לתחלתה וסופה של הפרשה.

24. ויכול לאומרה אפי' קודם אור היום — מגן אברהם (סי' א סק"י), שוע"ר (מהדו"ק שם סי"ג). ועיין שם בהגהות רעק"א מה שהקשה על דין זה.

25. יאמרנה קודם פרשת התמיד — כי היא הכנה להתמיד, ראה מגן אברהם (שם סק"ח).

26. וידבר.. ואת תורת העלה.. — ויקרא ו, א"ו.

27. ביום שאין אומרים תחנון.. — בסידור אוצר התפלות הביא כאן מפרי עץ חיים פ"ו דר"ה שאין להקפיד אם יאמרו בקשה זו בשבת ויו"ט (והוא בהגהות מהר"י צמח בתפילות של ר"ה פ"ז). ובס' משמרת שלום-קוידנוב (סי' יג ס"ג ז) הביא דברי רבינו כאן. ומוסיף, שאפילו למי שנוהג לומר "יהי רצון" זה בשבת, "יש לדלג מתיבת "שתכפר" עד "ושחבנה וכו'". וראה להלן בסדר קידוש לליל שבת הע' 114.

28. ותמחול.. חטאתינו, ותכפר.. עונותינו, ותמחול ותסלח.. פשעינו — סדר הדברים הוא

כָּל־פְּשָׁעֵינוּ וְשִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְנִקְרִיב לְפָנֶיךָ קָרְבַּן הַתְּמִיד
שְׂיִכְפֹּר בְּעַדְנוּ כְּמוֹ שְׂפִתְכֶתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרַתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מִפִּי כְּבוֹדְךָ
בְּאָמֹר:

וַיִּדְבֹּר²⁹ יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: צוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבְּנִי
לְחֲמֵי לֶאֱשִׁי רֵיחַ נִיחָחִי תִשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי בְּמוֹעֵדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם
זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תְּמִיד:
אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה כְּבָקָר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים: וְעִשְׂרִית
הָאִיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן בְּתוֹת רְבִיעֵת הַהוּן: עֹלֹת תְּמִיד הַעֲשִׂיָה בְּהַר
סִינַי לְרֵיחַ נִיחָח אִשָּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעֵת הַהוּן לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד בְּקֹדֶשׁ הַסֵּדָה
נִסְדָּה שְׂכָר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים כְּמִנְחַת הַבָּקָר וְכִנְסָכּוֹ
תַעֲשֶׂה אִשָּׁה רֵיחַ נִיחָח לַיהוָה:

וְשַׁחַט אֹתוֹ³⁰ עַל יַרְדְּ הַמִּזְבֵּחַ צַפְנָה לְפָנֶי יְהוָה וּזְרְקוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים
אֶת־דָּמָו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

אֵתָּה הוּא³⁰ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת־
קָמַרְתָּ הַסַּמִּים בְּזִמְנֵן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קָיָם³¹ בְּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל־יַד³²
מֹשֶׁה נְבִיאָךָ כְּפָתוּב בְּתוֹרַתְךָ:

כמו בסדר הוידוי בסדר תפלה של הרמב"ם, וכן הוא בסידור ר"ש סופר (ע' 34) בשם סידורי ספרד. וראה מה שהארכנו בזה בתפלת יום הכיפורים הע' 33.

ובסידור האריז"ל לרש"ר כאן כתב הסדר: כפרה לחטא, מחילה לעון, סליחה לפשע (כסדר השל"ה המובא שם). בסידור ר"א: כפרה לחטא, סליחה לעון, מחילה לפשע (כנוסח המנהגים שבמגן אברהם סי' תרו סק"ג). ובסידור רי"ק: מחילה לחטא, כפר לעון, סליחה לפשע (קרוב לשלפנינו, לבד בזה שב'פשע' כתב רק 'סליחה').

29. וידבר.. את קרבני לחמי.. (פרשת התמיד) — במדבר כח, א"ח. דבר אמירתה בכל יום — שוע"ר סי' מח ס"א.

30. ושחט אותו.. — ויקרא א, יא. וכתב בבית יוסף (או"ח סי' א):

וכתב הר"י בר יקר, טוב לומר עם הקרבנות פסוק זה "ושחט אותו (לפני) [על ירך] המזבח צפונה לפני ה'"... כדאמרינן בויקרא רבה (ב ל), אמר הקדוש ברוך הוא, "מעיד אני עלי שמים וארץ, בין גוי בין ישראל בין עבד בין אמה, בשעה שהו קורין מקרא זה "צפונה לפני ה'" אני זוכר עקדת יצחק בן אברהם".

30* אתה הוא... — ביאור סגנון פתיחה זו ב'דובר שלום' בסידור אוצר התפלות. ועוד נראה לומר שביסודו בא בהמשך ל"אתה הוא אלהינו" בפיוט 'אין כאלהינו', שבהמשך לו אומרים סדר פטום הקטורת.

31. בזמן שבית המקדש קיים — צריך עיון מאי שנא שהנוסח בהגדה הוא: "כן עשה הלל בזמן שבית המקדש הי' קיים" (כ"ק אדמו"ר זי"ע בכיאוורו להגדה של פסח, שם). וכך מעיר בהקדמת קונטרס הסידור (ע' שעה), והרי בפסקא "פסח שהיו אבותינו.." אין

בכל שנה ושנה, מלך על כל הארץ מקדש (השבת ו) ישראל ויום הכפורים:
רצה, מודים, שים שלום, יהיו לרצון..

אלהינו ואלהי אבותינו תבוא לפניך תפלתנו ואל תתעלם³¹ מתחנו שנין
אנו עני פנים וקשי ערף לומר לפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו
צדיקים אנחנו ולא חטאנו אבל אנחנו ואבותינו חטאנו:

אשמנו. בגדנו. גזלנו. דברנו דפי: הענינו. והרשענו. זדנו. חמסנו. טפלנו
שקר: יעצנו רע. בזבנו. לצנו. מרדנו. נאצנו. סרדנו. עוינו. פשענו.
צדנו. קשינו ערף: רשענו. שחתנו. תעבנו. תעינו. תעתענו: סרנו ממצותיך
וממשפטך הטובים ולא שוה לנו: ואתה צדיק על כל הבא עלינו כי אמת
עשית ואנחנו הרשענו: מה נאמר לפניך יושב מרום ומה נספר לפניך שוכן
שחקים הלא כל הנסתרות והנגלות אתה יודע:

אתה יודע רזי עולם³² ותעלומות סתרי כל חי: ³² אתה חפש כל חדרי בטן
ובחן כליות ולב. אין דבר נעלם ממך ואין נסתר מנגד עיניך: ובכן
יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שתרחם עלינו ותמחול לנו על
כל חטאתינו³³ ותכפר לנו על כל עונותינו ותמחול ותסלח לנו על כל פשעינו:

31. ואל תתעלם.. — בסידור תורה-אור היה נקוד כאן הלמ"ד בצירי, והעיר על זה בקונטרס הסידור (אות עב) שצריך לנקדו בפתח, כמו בתפלת חול וכו'.

32. אתה יודע רזי עולם — תפלת רב, יומא פז ב.

*32. ותעלומות.. ולב — ראה תהלים מד, כב: "כי הוא יודע תעלומות לב". ובתניא —
אגרת התשובה מהדורא קמא (ע' תקמז) מפרש הכוונה שהשי"ת רואה מה שהאדם מתחורט
בתעלומות לבו, אף כאשר לא באה בהרגשה בלבו בגלוי, ע"ש באורך.

33. ותמחול.. חטאתינו, ותכפר.. עונותינו, ותמחול ותסלח.. פשעינו — כן הוא גם ברמב"ם
ובאבודרהם, וכן הוא לפנינו ב"יהי רצון" שלפני 'פרשת התמיד', וראה דברינו שם הע' 28.
אבל בסדר רב עמרם (ע' ריג): "תמחול.. עונותינו, ותסלח.. פשעינו, ותכפר.. חטאתינו",
והסדר שלפנינו: חטא, עון, פשע, הוא כהכרעה המובאת בשוע"ר (סי' תרכא סי"ג, ושם
נסמן): "חטאתי, עויתי, פשעתי".

ולמעיר אשר שני נוסחאות אלה חלוקים הם גם בהתאמת סוגי המחילה לסוגי העון. ואכן
מצאנו בזה ד' שיטות:

(א) בשוע"ר (סי' תרז ס"ז) כתב הסדר של הנהגת הרמ"א שכתב השל"ה (רכח ב): כפרה
לחטא, מחילה לעון, סליחה לפשע. והיינו שעל חטא הקל מבקש כפרה גמורה, על עון מבקש
מחילה שמשאיר רושם, ועל הפשע מבקש סליחה שענינו דיחוי. התאמה זו היא כדעת רב
עמרם. וכן כתב בהגהות ר' מרדכי מדיסלדארף (הוספות לס' לוח ארש, ע' שטט).

(ב) המגן אברהם (סי' תרז סק"ג) הביא בשם 'מנהגים' [לר' אייזיק טירנא]: כפרה לחטא,
סליחה לעון, מחילה לפשע. הסברת סדר זה היא כנ"ל, ורק דסבירא ליה ש'סליחה' היא יתירה

על חטא³⁴ שחטאנו לפניך באַנְס וּבְרָצוֹן:
 ועל חטא שחטאנו לפניך באמוץ הלב:
 על חטא שחטאנו לפניך בבלי דעת:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בבטוי שפתיים:
 על חטא שחטאנו לפניך בגלוי עריות:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בגלוי ובסתרי:
 על חטא שחטאנו לפניך בדעת ובמרמה:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בדבור פה:
 על חטא שחטאנו לפניך בהונאת רע:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בהרהור הלב:
 על חטא שחטאנו לפניך בועידת זנות:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בודוי פה:
 על חטא שחטאנו לפניך בזלזול הזרים ומורים:
 ועל חטא שחטאנו לפניך בזדון ובשננה³⁵:
 על חטא שחטאנו לפניך בחזק יד³⁶:

על 'מחילה'. (וכבר הקשו מדברי המגן אברהם בסי' תקפד סק"ג, שה'סליחה' היא פחותה מ'מחילה'). וכן הוא בסידור ר"ע מווילנא (כנסמן בס' לוח ארש, ע' תמו), בסידור בית תפלה לרז"ה, וכן הוא בסידור האריז"ל לרש"ר ולר"ק כאן.

ג) בסידור רב הירץ: סליחה לחטא, מחילה לעון, כפרה לפשע. ובקצה המטה (על המטה אפרים סי' תרו ס"ב) מציין לשו"ת נודע ביהודה (קמא, סי' לג) שהאריך בכל זה, ושם הביא שכסדר זה הוא בירושלמי (יומא פ"ח ה"ז).

ד) סדר הרמב"ם ורבינו כאן: מחילה לחטא, כפרה לעון, מחילה וסליחה לפשע. וכעין זה הוא בסידור ר' אשר כאן, רק שב'פשע' כתב רק 'סליחה'.

ביאור סדר זה — וכן שלפניו — לא מצאתי. ובפסקי הסידור (אות קפב) העיר על השינוי בין שוע"ר לכאן, ומסיים:

ובנוסחאות אלו של מחילה וסליחה וכפרה נמצא שינוים רבים בתפלות יום הכפורים בכל מקום בנוסח וסדר אחר, ולא זכינו לעמוד לעת-עתה על טעמי השינוים.

34. על חטא.. — בשוע"ר (סי' תרו ס"ה) כתב שבאמירת העל חטא' שעל סדר הא"ב אינו נחשב כמפרט חטאיו, עיין שם ובהנסמן בתפלת ראש השנה הע' 95. בסדר רב עמרם (ע' ריד) מזכיר רק ענין אחד לכל אות של הא"ב, וכן בסדר תפלה של הרמב"ם (כמעט בלשון זיהה). ובסידורי האריז"ל מובא הא"ב כפול, וכן הוא כבר בסידור רב הירץ.

35. בזדון ובשננה — בביאור מה שמבקש דבר גדול לפני דבר קטן, ראה מחצית השקל (סי' תקפד סוף ס"ג) ובמפרשים בסידור אוצר התפלות (ע' 1124).

36. בחזק יד.. בחלול השם — בשער הכולל (פמ"ב ס"ח) מעיר שבסידור האריז"ל הוא

הורמב"ם והור"א חטא ועזו ופשיע ומחילה לחטא וכפרה לעזו וסליחה לפשיע וע"ש עזר שהביא נוסח הסידורין ותמחול ותסלח לנו על כל פשיעינו והכונה של נוסחא זו משום דפשיע הוא לתכניס וצריך ב' מחילות לעשות מפשיע עזו ואח"כ מעזו חטא ע"ש ונוסח מקצת סידורין ותכפר לנו על כל חטאמינו ותמחול לנו על כל עונותינו ותסלח לנו על כל פשיעינו והוא עפ"י דעת השל"ה עיין במג"א (סי' תר"ז) וכדגול מרכבה שטו"ש (פ"ה) בהמ"ק במהרה בימינו עיין בשע"ת בשם ברכי יוסף לומר שתכונה ביהמ"ק כי המקדש אשר יבנה במהרה יהיה מעשה ידי הקב"ה אך השע"ת כתב שאין לשבש הספרים כי תכונה יבנה גם כן יש לפשיע ע"י הקב"ה ע"ש והנה במשנה שבמשניות פ"ה דאבות באמת שם הגירסא שתכונה אך בכל הסידורין גם באבות שם הגירסא שיכונה ע"ש ומי יכול לעמוד על עומק כוונת בעלי מסדרי התפלות ואפשר שלכן שנוו ה' לשון ולא כתבו שתכונה מפני שאין זה דרך כבוד למעלה ונקריב לפניך קרבן התמיד שיכפר בעלינו הכונה משום דאמרינן בתנחומא פ' פתח דתמיד של שחר היה מכפר על עונות הלילה ותמיד הערב על העונות שביום ע"ש:

והנה לענין אמירת היה"ד בשו"ט עיין בפרמ"ג ובשע"ת וכסידר היעב"ץ שיש נוהגין לאמרו ויש שאין אמורין אותו ונהרג ופושטה:

צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאישי עיין בכאה"ט (סי' מ"ח) בשם ספר דרך חכמה ונכון לומר התמיד בעיבור כי התמיד נקרבם בעיבור ע"ש ומדברי הרמ"א שם משמע דאף אם אמרה בבינתו יאמר אח"כ שנית עם הצבור אך לא יכוין לצאת בפעם ב' כדי שלא יהא כמוסוף על התמיד ע"ש ועיין בעט"ז שיאמר קודם פ' התמיד כפי תצוה וזה אשר תעשה על המזבח עד לדבר אליך שם כי הוא מענין התמיד וכספר שערי החיים מהג"א כתב לומר אחר התמיד מפסוק והפשיט את העולה עד ר"ח נ"ח לה' ע"ש וכל הדברים אלו הוא אם יש לו פנאי נכון לאמרו אך בודאי ידי חובתו נפיק בנוסח דידן עיין בתב"ש ועיין בחיקון י"ח אינו מארי דצואר וכי דאמרי בכל יומא צו את בני ישראל עליהם את קרבני לחמי לאישי וכי ועיין בקיצור של"ה ובא"ר סי' א' לומר השיר של יום אחר פרשת התמיד אך באבודרהם וכסדר היום וכתבי תאריז"ל כמנהג דידן:

והנה במקצת סידורין אותה לומר בשבת פסקי רבינו השבת תיקף אחר פ' התמיד וכן היא בסדר היום ר"ל וכשבת מוסיפין פסקים של מוסף שהם רבינו השבת אחר התמיד עם היות שהיה ראוי להקדים הקטורת למוסף אין לחוש כיון שהם מחוברים לפ' התמיד ראוי לקראתה עמה ואח"כ הקטורת אבל המקדים הקטורת אינו מושג ע"ש וכן הוא נוסח סידורי דידן לאמרה אחר הקטורת ועיין מ"ש בזה לקמן אחר סדר הקטורת שהאריז"ל לא היה אומר כלל:

הנה דעת המג"א דפרשת הקרבנות צריך לאמרו מעומד דק"ל דיושב פסול לעבודה אך עיין בשע"ת בשם התב"ש וא"י דא"צ לעמוד וכסידר היעב"ץ מביא בשם אביו הגאון הח"צ שהיה עומד בסדר הקרבנות דשחרית אבל כמנחה היה יושב והטעם עפ"י סדר ועיין עוד בשע"ת בשם התב"ש דגם מ"ש באו"ז שקרא הקרבנות כביהכ"ס דוגמת העבודה ג"כ אינו אך הואל ונפיק מפומי דר' כרוספדאי לשון ברהכ"ס וביהמ"ז טוב לעשות כן ע"ש ודברי ר' כרוספדאי הוא במדרש הנעלם כפ' וראו ונרפסה ג"כ בהסידורין כסדר המעמדות ליום ראשון והנה בל' הסדר עד פ' הקרבנות יכול לומר גם אם השכים קודם אור חוץ מברכת לשכול בינה שיש בזה דעות חכבתי לעיל אך סדר הקרבנות עיין בהש"ע (סוף סי' א') דצריך לאמרו ביום ע"ש:

ועשית כיוון נחושת וכי הנה כסידורי ספרד וכסידר ר"ע ובמחזור ויטרי ובאבודרהם ובכל בו לתת פ' הכיור ופ' תרומת הדשן רק פ' התמיד ובאמת גם כטו"ש"ע (סי' מ"ח) לא מדובר רק פ' התמיד אך נוסח דידן לומר פ' הכיור ופ' תרומת הדשן הוא עפ"י דברי נדהגין שמכניא בש"ע (סוף א'):

עיין בעט"ז שיאמר קודם פ' הכיור פ' בראשית פ' היום ויום שלאחריו כמו שהיו עושין במקדש ועיין בתוספתא ל"ס הוזהר בסוף ספר דברים (והשיך לך וס"ה) שם משמע לומר בכל יום פ' בראשית עד ויהי ערב ויהי בקר יום אחד:

צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה וכי עיין במדרש תוכח בבה"ט מכאן שהתמנהגה נידון באש שנאמר הוא העולה על מוקדה ע"ש והריס את הדשן עיין ברוקח הלכות חסידות ובחובת הלבבות (פ"ז משער הנפיעה) שהוא כרי להשפיל עצמו ולהסיר גבהותו ע"ש ואפשר שלכך נקבע בפרשה זו מרת השפלות שתי פעמים משום דאמרינן פ"ק דטו"ה גדולה נמוכי רוח לפני הקב"ה יותר מכל הקרבנות ועיין ברמב"ם שה עיקר טעם הקרבנות שישפיל עצמו בראותו מה שנעשה בהקרבן שכל זה היה ראוי לעשות בגופו אלא שחם עליו הקב"ה ע"ש והנה איהא באבות מאור מאור הוי שפל רוח הרי דלענין שפלות רוח צריכה להזהר ב' פעמים מאור מאור לכן אצל תרומת הדשן שהיא עבודה ראשונה מהקרבנות מזהיר מקודם שני פעמים על נמוכות רוח להרדיע שעיקר הקרבן הוא נמוכת רוח כדברי הרמב"ם וכלומר חכמה"ל שגדולה נמוכי רוח יותר מכל הקרבנות כ"ז כתבתי רק בדרך אפשר ותי' נתייני בדרך האמת:

ידר"ט ה' אר"א שחרתם עלינו ותמחול לנו על כל חטאמינו ותכפר לנו על כל עונותינו ותמחול לנו על כל פשיעינו עיין בספר ש"ש שהוא עפ"י דעת

